

Lunds kommuns handlingsplan mot alkohol,
narkotika, dopning, tobak och spel om
pengar 2022–2025

Beslutsinstans	Beslutsdatum	Giltighetstid	Diarienummer
Kommunstyrelsen	Välj beslutsdatum här	2022–2025	KS 2022/0160

Innehållsförteckning

Lunds kommuns handlingsplan mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar	2
1 Styrning och roller	2
2 En ny nationell strategi mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.....	3
3 Åtgärder.....	3
3.1 Tillgången till ANDTS ska minska	3
3.2 Barn ska särskilt prioriteras i det förebyggande arbetet	4
3.3 Ett brett förebyggande arbete med ett livstidsperspektiv	6
4 Uppföljning	7
4.1 Till ärendet.....	8

Lunds kommuns handlingsplan mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar

Lunds kommuns handlingsplan mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (hädanefter ANDTS-handlingsplan) ska främja rätten till hälsa.

I Sverige och i många andra länder är bruk, skadligt bruk och beroende av ANDTS ett omfattande folkhälsoproblem som drabbar individen, familjen och samhället. De individuella konsekvenserna av ANDTS orsakar fysisk och psykisk ohälsa, olyckor, dödsfall, våld och annan brottslighet liksom familje- och relationsproblem. Förutom individuella konsekvenser påverkas anhöriga och närstående på ett genomgripande sätt, varav barn och unga är särskilt utsatta. Den illegala handeln med narkotika är ofta inkörsporten till kriminalitet och konflikter kring narkotikahandel driver en stor del av den organiserade brottsligheten och det dödliga våldet.

I Lund är arbetet mot ANDTS en prioriterad fråga och att skydda barn och unga från eget och andras skadliga bruk är särskilt prioriterat. Aktiviteterna i handlingsplanen visar på ett brett förebyggande arbetet med ett livstidsperspektiv.

Målet är ett Lund fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt minskat bruk av tobak och nikotinprodukter.

Denna handlingsplan ersätter *Lunds kommuns plan mot alkohol, narkotika, dopning och tobak 2019–2021*.

1 Styrning och roller

Handlingsplanen mot ANDTS är ett kommunövergripande styrdokument som konkretiserar Lunds kommuns policy för hållbar utveckling samt målen i kommunens program för social hållbarhet och program för trygghet och säkerhet.

2 En ny nationell strategi mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar

Lunds kommuns handlingsplan mot ANDTS utgår från den nationella strategin gällande målsättning, giltighetstid och åtgärdsområden.

Det övergripande målet för den nationella ANDTS-strategin är:

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk samt att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.

Strategin innehåller även sex målområden. De har anpassats till Lunds lokala förutsättningar och behov och formulerats om till tre rubriker för Lunds åtgärder. De är:

1. Tillgången till ANDTS ska minska
2. Barn och unga ska särskilt prioriteras i det förebyggande arbetet
3. Ett brett förebyggande arbete med ett livstidsperspektiv

Arbetet ska också bidra till det övergripande nationella folkhälsomålet om en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och de nationella jämställdhetspolitiska målen.

3 Åtgärder

3.1 Tillgången till ANDTS ska minska

Kommunerna har en viktig roll när gällande att begränsa tillgången till ANDTS genom bland annat tillsyn av alkoholtillstånd och rökfria miljöer samt att säkerställa att åldersgränser följs. I Lund gör vi det bland annat inom ramen för tillsynsarbetet, i Trygg krog och genom regelbundna utbildningar i ansvarsfull alkoholservering. Arbetet sker i nära samarbete med främst polis, krögare och studentorganisationerna. I arbetet med att begränsa tillgången är narkotikabekämpningen prioriterad.

Åtgärd	Ansvarig nämnd
Utöva tillsyn i samverkan mellan polis och tillståndsenhet av åldersgränser för inköp och servering av alkohol, tobak och nikotinprodukter. Syftet är att hålla nere konsumtion och skador bland yngre.	socialnämnden
Erbjuda serveringspersonal utbildning i ansvarsfull alkoholservering.	socialnämnden

Samordna arbetet med Trygg Krog i syfte att skapa en trygg krogmiljö för anställda och gäster i samverkan med universitet, krögare och polis.	socialnämnden
Utöka antalet tillsynsbesök av, enligt tobakslagen, nya rökfria platser så som uteserveringar, busshållplatser och idrottsplatser.	miljönämnden
Tillsynsbesök av rökfria platser har ett särskilt fokus på skolgårdar och platser där barn kan uppehålla sig. Vid tillsyn av skolgårdar informeras om rökfri/tobaksfri skoltid och hänvisas även till möjligt stöd i arbetet.	miljönämnden
Samordna Länsstyrelsen Skånes projekt "öppna drogsener".	kommunstyrelsen

Tabelltext: tabellen ovan listar ansvarig nämnd och åtgärder inom åtgärdsområdet Tillgången till ANDTS ska minska.

3.2 Barn ska särskilt prioriteras i det förebyggande arbetet

Att alla flickor och pojkar får en bra start i livet med goda uppväxtvillkor, i enlighet med barnkonventionen, är centralt för att uppnå en god och jämlik hälsa genom livet. Arbetet med att skydda barn och unga från ANDTS börjar redan i fosterlivet. Insatser för att skydda barn och unga mot andras och eget bruk av ANDTS utgör grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbetet.

Att stötta vårdnadshavarna och de som möter barn och unga i sina verksamheter ingår i detta åtagande. Elevhälsan ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling och har en central roll i det hälsofrämjande arbetet.

Barn och unga är särskilt sårbara för ANDTS. Insatser för att förhindra att barn och unga börjar använda narkotika, dopningsmedel, tobaks- och nikotinprodukter eller debuterar tidigt med alkohol eller börjar spela om pengar är därför prioriterat.

Åtgärd	Ansvarig nämnd
Erbjuda ett brett utbud av föräldraskapsstöd (i grupp, individuellt och nätbaserat).	socialnämnden
Metoden CRAFT erbjuds vårdnadshavare till barn med missbruk.	

Sprida information om och ge barn i familjer där det förekommer missbruk eller beroende av ANDTS ett ändamålsenligt stöd genom kommunens stödgruppsverksamheter.	socialnämnden
Utveckla arbetet med att identifiera risk- och skyddsfaktorer i syfte att utveckla elevhälsoarbetet.	barn- och skolnämnden
Erbjuda metod- och implementeringsstöd till de skolor som önskar införa en rökfri skoltid.	socialnämnden
Systematisk och regelbunden samverkan mellan skolorna och polisen gällande narkotikaprevention.	barn- och skolnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden
Ta årligen fram handlingsplaner för det förebyggande och åtgärdande ANDTS-arbetet på varje skola utifrån lokala behov och förutsättningar. Rektor beslutar om handlingsplanerna.	utbildningsnämnden
Öka elevers kunskap om ANDTS genom bland annat riktade kommunikationsinsatser och dialog.	barn- och skolnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden
Utveckla arbetet med tidig upptäckt av narkotikamissbruk genom deltagande i Länsstyrelsens projekt "Tidig upptäckt".	utbildningsnämnden

Tabelltext: tabellen ovan listar ansvarig nämnd och åtgärder inom åtgärdsområdet Barn och unga ska särskilt prioriteras i det förebyggande arbetet.

3.3 Ett brett förebyggande arbete med ett livstidsperspektiv

I det förebyggande arbetet ingår att höja kompetensen om ANDTS hos personal som i sina verksamheter möter de som bor och vistas i Lund. En viktig del av kunskapen innebär att ha kompetens att identifiera varningstecken, ha rutiner och kunskap om stödvägar.

Skadligt bruk eller beroende av ANDTS är en riskfaktor för både sjukfrånvaro och minskad produktivitet. Det kan också påverka arbetslivet och medföra risker i arbetsmiljön, orsaka arbetsplatsolyckor, påverka medarbetarnas psykiska och fysiska hälsa och orsaka situationer med hot och våld. Det är därför viktigt att arbetsgivare har kunskap om ANDTS-relaterad ohälsa i arbetslivet och rutiner för att stötta personalen.

Även om alkoholkonsumtionen i Sverige har sjunkit under de senaste åren går trenden åt motsatt håll i åldersgruppen 65–84 år.

Äldreomsorgen är en viktig arena för att upptäcka och stödja äldre personer med bruk, skadligt bruk och beroende av ANDTS.

Åtgärd	Ansvarig nämnd
Samarbeta med polisen i genomförandet av modellen SMADIT (arbetssätt mot alkohol och droger i trafiken).	socialnämnden
<p>Stärka kompetensen om ANDTS hos personal som i sina verksamheter möter de som bor och verkar i Lund. Syftet är att förebygga att barn och unga börjar använda ANDTS samt att upptäcka tidiga tecken på bruk, missbruk och beroende.</p> <p>Det sker bland annat genom återkommande målgruppsanpassade utbildningsinsatser samt på Kunskapsbanken för ANDTS på kommunens intranät.</p>	kommunstyrelsen
Utarbeta förvaltningsspecifika rutiner och riktlinjer för hur personal inom de verksamheter som möter medborgare ska agera vid misstanke eller upptäckt. Rutinerna ska även omfatta kontaktvägar till stöd inom kommunen samt andra aktörer som primärvården, Maria Mellersta, beroendevården samt polisen.	barn- och skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
Utveckla samverkan med idéburen sektor inom ANDTS.	socialnämnden
Tydliggör ansvaret för externa aktörer gällande alkoholtillstånd och alkohollagstiftning vid uthyrning av kommunens lokaler.	kommunstyrelsen
Sprida information till anställda inom kommunen om rökfri arbetstid samt företagshälsovårdens stöd vid bruk, skadligt bruk eller beroende av ANDTS.	kommunstyrelsen
Stödja de föreningar som beviljas bidrag från kultur- och fritidsförvaltningen i arbetet med att följa värdegrunden som bland annat innefattar ett drogförebyggande förhållningssätt.	kultur- och fritidsnämnden

Unga i Lund involveras i det ANDTS-förebyggande arbetet bland annat via kommunens olika inflytandeforum för unga. ANDTS inkluderas i ett brett sammanhang och kopplas till både social och ekologisk hållbarhet.	kultur- och fritidsnämnden
Etablera och samordna ett lokalt antidopningnätverk för kommunens gymaktörer tillsammans med polisen.	socialnämnden
Kartlägg hur kommunen och berörda aktörer arbetar mot narkotikabruk och ta fram en gemensam lägesbild.	kommunstyrelsen
Kommunen verkar och samverkar med andra aktörer för att sänka berusningsgraden, förebygga våldsbrott och öka tryggheten vid högtider som firandet av siste april, skolavslutningar och karneval.	kommunstyrelsen

Tabelltext: tabellen ovan listar ansvarig nämnd och åtgärder inom åtgärdsområdet ett brett förebyggande arbete med ett livstidsperspektiv.

4 Uppföljning

Indikator på måluppfyllnad är statistik från bland annat kommunens elevenkät Lunk och Region Skånes folkhälsorapporter.

Narkotikaanvändningen i kommunen undersöks två gånger per år genom analys av avloppsvattnet. Utvecklingen följs också utifrån sammanställning av nationell, regional och lokal statistik samt kontinuerlig omvärldsbevakning och insamlande av yrkesverksammas lägesbilder.

Kommunstyrelsen ansvarar för att samla in och sammanställa nämndernas uppföljning inom ramen för kommunens hållbarhetsredovisning. I uppföljningar ska statistiken redovisas fördelat på flickor, pojkar, kvinnor och män där det är möjligt.

Hur arbetet med handlingsplanen fortgår rapporteras regelbundet till Lunds brottsförebyggande råd.